

INTERPRET ÎN LIMBAJ MIMICO-GESTUAL

Ediția a III-a revăzută și adăugită

Contribuția autorilor:

Urea Ionela Roxana – cap.1, cap. 2, cap. 3

Anicescu Bogdan Ștefan – cap. 4

Muscalu Alina Gabriela – cap. 5

Ionela Roxana Urea

INTERPRET ÎN LIMBAJ MIMICO-GESTUAL

Ediția a III-a revăzută și adăugită

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
UREA, ROXANA IONELA

Interpret în limbajul mimico-gestual / Roxana Ionela Urea. –
Ed. a 3-a, rev. și adăug. - București : Editura Universitară, 2015
Bibliogr.
ISBN 978-606-28-0165-6

81'221.24

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062801656

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Argument.....	7
CAPITOLUL 1 - DIMENSIUNILE INTERPRETULUI ÎN LIMBAJ MIMICO-GESTUAL	11
1.1. Precizări conceptuale	11
1.2. Interpretarea în și din limbajul mimico-gestual	17
1.3. Elemente de bune practici privind actul de interpretare în și din limbaj mimico-gestual	27
CAPITOLUL 2 - COMUNICAREA UMANĂ	30
2.1. Delimitări conceptuale	30
2.2. Elementele procesului de comunicare	34
2.3. Formele comunicării.....	36
2.4. Comunicare și limbaj	53
CAPITOLUL 3 - EXPLORĂRI ÎN DEFICIENȚA DE AUZ	60
3.1 Dimensiuni teoretice ale problematicii deficienței de auz	60
3.2. Etiologia și clasificarea tulburărilor de auz	64
3.3. Gradele pierderii de auz și efectele acestora	67
3.4. Caracteristici ale funcțiilor și proceselor psihice ale deficienților de auz.....	74
3.5. Labiolectura	83
3.6. Specificul limbajului mimico-gestual la deficienții de auz	89
CAPITOLUL 4. ELEMENTE ALE COMUNITĂȚII ORGANIZAȚIONALE ALE DEFICIENȚILOR DE AUZ	92
4.1. Comunitatea persoanelor deficiente de auz	92
4.2. Organizații ale persoanelor deficiente de auz	99

CAPITOLUL 5 - INTEGRAREA ÎN COMUNITATE A PERSOANELOR DEFICIENTE DE AUZ - UN DREPT FUNDAMENTAL.....	107
5.1. Note de specific.....	107
5.2. Documente internaționale de referință în domeniu.....	120
5.3. Acte normative și surse documentare pe problematica integrării sociale a persoanelor deficiente.....	122
Bibliografie.....	129

ARGUMENT

Societatea civilă, prin evoluția sa a impus un nivel din ce în ce mai înalt de cerințe sociale, pe care indivizii trebuie să le atingă în procesul integrării sociale. Aceste cerințe sociale, din păcate nu pot fi satisfăcute de către toți membrii, ceea ce face ca să se impună necesitatea elaborării unor politici sociale de sprijin, de suport adresate acestora.

Persoanele cu deficiență de auz manifestă dificultăți de comunicare în plan verbal-oral. De aceea, pentru aceștia, se impune instituirea unui sistem de ajutor specializat care să le faciliteze comunicarea cu auzitorii.

Prin intermediul documentelor internaționale, prin Legea accesului de informație, etc se instituie cadrul legal de oferire a suportului în domeniul comunicării, a facilitării comunicării dintre persoanele cu deficiență de auz și persoanele auzitoare.

Prezența la nivelul C.O.R-ului a meseriei de interpret în limbajul mimico-gestual, în două forme de exercitare a ei: studii superioare, respectiv studii medii, existența standardelor ocupaționale atât pentru interpret în limbaj mimico-gestual (studii superioare), cât și pentru interpret în limbaj mimico-gestual (studii medii), fac posibilă formarea unor specialiști competenți în domeniul comunicării cu persoanele deficiente de auz, în fapt contribuind prin aceasta la creșterea eficienței actului de integrare socială a persoanelor cu deficiență de auz.

Cartea, "Interpret în limbaj mimico-gestual, ediția a III-a revăzută și adăugită" se constituie suport de curs pentru activitățile de formare pentru ocupația de interpret în limbajul mimico-gestual. Ea se adresează tuturor specialiștilor implicați în educarea, recuperarea, integrarea persoanelor cu deficiență de auz, în promovarea drepturilor persoanelor cu deficiență de auz. În același timp, prin problemele care le pune în discuție, se adresează și studenților din domeniul psihologiei, psihopedagogiei speciale, pedagogiei, sociologiei.

Concepută într-o manieră sistemică, cartea "Interpret în limbaj mimico-gestual, ediția a III-a revăzută și adăugită" este structurată pe cinci capitole bine articulate din punct de vedere științific.

Primul capitol prezintă caracteristicile ocupației de interpret în limbaj mimico-gestual.

Al doilea capitol abordează problematica comunicării, cu legile, formele, instrumentele sale așa cum se prezintă ele la nivel general.

Al treilea capitol realizează un demers exploratoriu în problematica deficienței de auz, de la diagnosticarea deficienței până la implicațiile în plan educațional și social al fiecărui grad și tip de deficiență de auz.

Capitolul patru realizează o incursiune în viața organizațiilor deficienților de auz, în cultura și mentalitatea la nivel grupal a acestora.

Capitolul cinci abordează problematica integrării sociale a persoanelor cu deficiență de auz și face apel la documentele internaționale privind respectarea drepturilor persoanelor cu handicap la care România este parte semnatară, la legislația națională, la strategia de națională de dezvoltare 2014-2020 în domeniu

Cartea “Interpret în limbaj mimico-gestual, ediția a III-a revăzută și adăugită “ este doar punctul de pornire pentru practicarea ocupației de interpret în limbaj mimico-gestual. Adevărata arta a interpretării în și din limbaj mimico-gestual presupune pasiune, deontologie, efort, exersare continuă și nu în ultimul rând dezvoltare personală continuă

CONFERENȚIAR UNIV. DR.
IONELA ROXANA UREA

ARGUMENT

Civil society, his evolution imposed a certain level of high social requirements that individuals must achieve during social integration process. These social requirements unfortunately cannot be satisfied by all members, making to impose the need to develop support social policies

People with hearing impairment have difficulties in verbal communication and in social communication. Therefore, for them it is necessary to establish a system of professional help to facilitate their communication with hearing people.

Through international documents, through the Law on access to information, etc. there is a legal framework for providing support in communication, to facilitate communication between people with hearing impairments and normal people.

The presence of the sign language interpreter in The Rumanian Code of Occupations,, the existence of occupational standards for sign language interpreter make possible the formation the formation of competent specialists in communication with impaired hearing people.

The book is at its third edition, and represents the support course for the training persons in the field of sign language interpreter. It is addressed to all professionals involved in education, recovering and integration of persons with hearing impairment, but it is also addresses, by problems that call into question, to the students coming from psychology, special education, sociology

The book has five chapters and provides a global vision regarding the activities of sign language interpreter and of the characteristics of the persons who benefit from the interpreter services.

First chapter reveals the feature of sign language activity.

The second chapter approaches the features of human communication.

The third chapter reveals the main features of hearing impairments, of the personality with hearing deficiency.

Chapter four presents elements of the deaf person's organizations, of their culture.

Chapter five is focus on the integration issues of hearing impairments persons.

ASSOCIATED PROFESSOR PH. D
IONELA ROXANA UREA

CAPITOLUL 1 - DIMENSIUNILE INTERPRETULUI ÎN LIMBAJ MIMICO-GESTUAL

1.1. Precizări conceptuale

Societatea umană a înregistrat nu numai progrese în ceea ce înseamnă cunoaștere prin numărul mare de descoperiri în domeniul științei, tehnologiei, ci, și în ceea ce privește recunoaștere și valorizarea potențialului individual.

Recunoașterea și valorizarea individului s-a realizat o dată cu apariția Drepturilor universale ale omului și este un domeniu de intense dispute și la ora actuală, mai ales prin prisma faptului că, nevoile individului se dezvoltă odată cu dezvoltarea societății. Recunoașterea valorii unui individ devine o necesitate mai ales, când vorbim de persoanele cu deficiență, care, prin prisma potențialului restant funcțional, dar și în raport de tipul și gradul deficienței, se pot adapta la societatea normalului, mai mult sau mai puțin prin parcurgerea unor programe de recuperare complexă - compensatorie.

Accesul la societatea normalului a persoanelor cu deficiență necesită în anumite situații ajutor specializat; astfel că acest ajutor a determinat apariția unor ocupații destinate de a facilita accesul persoanelor cu deficiență la comunitatea normalului. Spre exemplu, una dintre aceste ocupații ce facilitează integrarea persoanelor cu deficiență este interpretul în limbaj mimico - gestual.

Rolul pe care acesta îl poate avea a născut intense dezbateri.

La prima vedere, rolul interpretului în limbaj mimico-gestual poate fi asemuit cu cel de traducător. Aceasta este persoana care traduce pe loc și oral ceea ce spune cineva în altă limbă, mijlocind astfel înțelegerea dintre două sau mai multe persoane¹. Altfel spus, interpretul în limbaj mimico - gestual mijlocește înțelegerea dintre persoanele auzitoare și persoanele deficiente de auz.

De asemenea, rolul pe care îl are interpretul în limbaj mimico - gestual poate analizat prin raportare la cel de translator. Conform

¹ <http://dexonline.ro>

Dicționarului explicativ al limbii române:² ”translatorul **este** persoana specializată în traducerea orală, mijlocind comunicarea între oameni care vorbesc limbi diferite”. Deși nu putem să spunem că limbajul mimico-gestual este o limbă străină, interpretul în limbaj mimico-gestual presupune ”traducerea” din limbajul semnelor a mesajelor vehiculate de persoana cu deficiență de auz, în limbaj verbal, precum și traducerea din limbajul verbal în limbajul semnelor a mesajelor vehiculate de auzitori.

O caracteristică a interpretului de limbaj mimico-gestual provine din relația care se stabilește cu clienții săi, cu persoanele deficiente de auz, ceea ce subliniază diferența față de interpretul, traducătorul de limbi străine. Abordarea problemelor cu care se confruntă interpretul de limbaj mimico-gestual în procesul de interpretare și traducere a comunicării clienților săi, în diferite contexte de viață implică un timp de cunoaștere a caracteristicilor acestuia și o relație intensivă.

Însă cel mai bine este precizat rolul pe care îl are interpretul în limbaj mimico-gestual în Standardele Ocupaționale ce reglementează ocupația în sine. Astfel, ”interpretul în limbaj mimico-gestual asigură accesul persoanei cu handicap auditiv la informații și exercitarea tuturor rolurilor sociale pe care le au ceilalți concetățeni ai săi, asigurând astfel evitarea izolării și marginalizării sociale, înlăturarea unor bariere care stau în calea afirmării și participării sale la viața comunității”.³

Tot în Standardele ocupaționale, sunt precizate obligațiile pe care le are, în principal, interpretul în limbaj mimico-gestual.

”Interpretul în limbaj mimico-gestual, în raport cu angajatorul și persoana cu handicap auditiv are o serie de obligații deontologice și de educație permanentă:

- ✓ tratarea persoanei cu handicap de auz cu respect, bună-credință, înțelegere și afecțiune;
- ✓ asigurarea discreției și confidențialității
- ✓ participarea la activități de perfecționare în domeniu
- ✓ menținerea unei legături cu persoanele cu handicap de auz, cu asociațiile lor, în vederea
- ✓ perfecționării propriilor competențe și cunoașterii problematicei actuale a acestora”⁴.

Așadar, principala atribuție a interpretului de limbaj mimico-gestual constă în facilitarea comunicării dintre persoanele deficiente de auz

² <http://dexonline.ro/>

³ www.cnfpa.ro Accesat la 18.05 2010

⁴ www.cnfpa.ro, Accesat la 10.10 2010

și persoanele auzitoare. Astfel, acesta completează parțial funcțiile de comunicare umană.

Din obligațiile, (prezentate în Standardul ocupațional pentru studii superioare) pe care are interpretul în limbaj mimico-gestual le are, putem identifica sarcinile concrete, implicate în activitatea de zi cu zi.. Principalele sarcini ale interpretului în limbaj mimico – gestual (studii superioare) constă din:

- planificarea, realizarea, verificarea acțiunilor privind asigurarea accesului la informații, la comunicare cu auzitorii prin intermediul limbajului mimico - gestual al persoanelor deficiente de auz;
- colaborarea cu partenerii din interiorul și exteriorul instituțiilor din care fac parte sau pentru care lucrează, colegi de breaslă, psihopedagogi, asistenți sociali, medici, profesori, psihologi;
- desfășurarea activităților cu caracter administrativ și de organizare, precum și întocmirea raportului de activitate, etc.

În schimb, printre principalele sarcini ale interpretului în limbaj mimico – gestual (studii medii), regăsim următoarele sarcini:

- ✓ ascultă și urmărește atent persoana care vorbește pentru a putea interpreta conținutul mesajului;
- ✓ recepționează informațiile codificate în limbaj mimico-gestual și le transpune în vorbire, formulând verbal conținutul mesajului transmis;
- ✓ stabilește modul de comunicare în funcție de caracteristicile interlocutorului, context, specificul și caracteristicile comunicării;
- ✓ asigură discreția și confidențialitatea clientului;
- ✓ menține legătura cu persoanele cu dizabilități, cu asociațiile lor în vederea perfecționării propriilor competențe și cunoașterii problematicei actuale a acestora;
- ✓ acordă servicii de sprijin, îndrumare, suport și informare cu privire la drepturile și obligațiile persoanelor cu deficiență auditivă.

Munca interpretului de limbaj mimico - gestual presupune o atitudine de acceptare, o apreciere personală a valorilor și o capacitate de transpunere vis a vis de persoanele cu deficiență de auz. Este însă necesară capacitatea de a-și orienta și focaliza activitatea de zi în interrelaționarea cu persoanele cu deficiență de auz, dar și către problemele cu care se confruntă aceste persoane în direcția îndeplinirii țăelurilor prezente. De asemenea, este necesară o capacitate de evaluare continuă, rapidă și eficientă.

Funcțiile majore ale unui interpret în limbaj mimico – gestual sunt: interpretare, comunicare, relaționare, informare și reproducerea mesajului⁵.

Finalitățile profesionale ale interpretului de limbaj mimico - gestual sunt:

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual este o persoană de referință în relațiile cu persoanele deficiente de auz în cadrul comunității sociale;

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual înțelege comunicarea ca pe un proces dinamic, activ și constant orientat către un scop, acest lucru implicând angajamentul său perseverent;

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual lucrează în principal în instituții publice și ale administrației publice, în cadrul departamentelor de relații cu publicul, dar și în alte instituții cum ar fi: Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap, Asociația Națională a Surzilor, instituții culturale și mass-media, spitale private, firme de prestări servicii cu caracter social pentru populație, școli normale care au integrați copii cu deficiență de auz, instituții religioase, etc.

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual își însușește cunoștințe de specialitate în domeniul psihopedagogiei deficienților de auz, psihologiei, sociologiei, a limbajului gestual, asistenței sociale, dar și temeinice cunoștințe de cultură generală, despre specificul comunității persoanelor deficiente de auz pentru a le pune în practică

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual planifică, realizează și evaluează procesul de integrare a persoanelor deficiente de auz în comunitatea auzitorilor. El ajută persoanele deficiente să beneficieze de toate drepturile, facilitățile acordate sub toate aspectele pentru a asigura integrarea funcțională a acestora în comunitate.

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual cunoaște competențele și sarcinile specialiștilor și autorităților și poate decide, la nevoie, în interesul persoanei deficiente de auz, colaborarea cu acestea.

↔ Interpretul de limbaj mimico - gestual este responsabil pentru prestațiile sale atât în fața persoanei deficiente de auz (clientului sau beneficiarului), cât și fața societății.

În România ocupația de interpret în limbajul mimico-gestual are o recunoaștere oficială, începând din 1999, în baza Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea

⁵ www.anc.edu.ro, accesat la data de 12.10.2014. Standard ocupațional interpret în limbaj mimico-gestual (studii medii).

nr. 519/2002, privind protecția specială și integrarea în muncă a persoanelor cu handicap (art. 15, al. a și b).

Fiecare ocupație pentru a putea fi prestată de către o persoană presupune o serie de competențe.

Pe baza literaturii de specialitate publicată în Franța, Marea Britanie, Germania și Statele Unite ale Americii, propunem următoarea definiție.

Competența include:

- i) competențe cognitive care vizează utilizarea teoriei și a conceptelor, precum și a capacităților de cunoaștere dobândite tacit și informal prin experiență;*
- ii) competențe funcționale (deprinderi sau capacități de utilizare a cunoștințelor într-o situație de muncă dată), acele sarcini pe care o persoană trebuie să fie capabilă să le facă atunci când acționează într-un anumit domeniu de activitate, context de învățare sau activitate socială;*
- iii) competențe personale care vizează capacitatea adoptării unei atitudini și/sau comportament adecvat într-o situație particulară;*
- iv) competențe etice care presupun demonstrarea anumitor valori personale și profesionale.*

În 2006, Parlamentul European și Consiliul Europei au adoptat recomandarea cu privire la stabilirea competențelor-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții (L.L.L). Cele 8 competențe cheie sunt:

- ✓ aptitudini și competențe lingvistice (in limba maternă);
- ✓ aptitudini și competențe lingvistice (in limbi străine);
- ✓ aptitudini și competențe matematice;
- ✓ aptitudini și competențe științifice și tehnologice;
- ✓ aptitudini și competențe de învățare (learning to learn);
- ✓ aptitudini și competențe civice, interpersonale, interculturale și sociale;
- ✓ aptitudini și competențe antreprenoriale;
- ✓ aptitudini și competențe de exprimare culturală

La nivelul ocupației de interpret în limbaj mimico-gestual (studii superioare), sunt prevăzute o serie de competențe. Acestea sunt structurate pe trei tipuri de competențe: fundamentale, generale pe domeniu de activitate, specifice ocupației - fiecare dintre ele având un set de deprinderi specifice. Acestea sunt:

▪ **Competențele fundamentale, care presupun:**

- ◇ Comunicare interpersonală
- ◇ Planificarea activităților
- ◇ Dezvoltarea profesională

- **Competențele generale pe domeniul de activitate, care presupun:**
 - ◇ Utilizarea calculatorului
 - ◇ Organizarea activității la locul de muncă
 - ◇ Urmărirea respectării drepturilor persoanei cu handicap
- **Competențele specifice ocupației, care presupun:**
 - ◇ Utilizarea creativă a limbajului
 - ◇ Pregătirea comunicării specifice
 - ◇ Decodificarea informațiilor
 - ◇ Reproducerea/interpretarea conținutului mesajului prin semne mimico - gestuale
 - ◇ Transpunerea în vorbire a informațiilor din limbajul mimico-gestual
 - ◇ Utilizarea comunicării inverse/feed-back-ului

La nivelul ocupației de interpret în limbaj mimico-gestual (studii medii), sunt prevăzute o serie de competențe structurate pe trei arii: competențe cheie, competențe generale, competențe specifice - fiecare dintre ele presupunând o serie de deprinderi specifice:

- **Competențe cheie care presupun,:**
 - ◇ Comunicare în limba oficială;
 - ◇ Comunicare în limbi străine;
 - ◇ Competențe de bază în matematică, știință, tehnologie;
 - ◇ Competențe informatice;
 - ◇ Competența de a învăța;
 - ◇ Competențe sociale și civice;
 - ◇ Competențe antreprenoriale;
 - ◇ Competențe de exprimare culturală.
- **Competențe generale care presupun:**
 - ◇ Comunicarea interpersonală;
 - ◇ Planificarea activităților;
 - ◇ Organizarea activității la locul de muncă ;
 - ◇ Asigurarea respectării drepturilor persoanei cu deficiență auditivă;
 - ◇ Asigurare normelor de sănătate și securitate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor
- **Competențe specifice care presupun**
 - ◇ Pregătirea comunicării specifice;

- ◇ Interpretarea conținutului mesajului prin semne mimico - gestuale;
- ◇ Interpretarea în limba vorbită a mesajului exprimat în limbaj mimico-gestual
- ◇ Utilizarea comunicării inverse/feedback-ului.

1.2 Interpretarea în și din limbaj mimico – gestual

Interpretul în limbaj mimico – gestual folosește în activitatea sa, în activitatea de traducere din limbaj verbal în cel mimico-gestual, gesturile. Marea majoritate a gesturilor sunt realizate cu ajutorul mâinii.

Există o serie de condiții ce trebuie respectate în cadrul comunicării gestuale, în momentul executării unor gesturi. Acestea sunt:

1. Mâna trebuie ținută la nivelul umărului.
2. Mâna trebuie ținută cu palma înspre exterior.
3. Literele trebuie realizate cu grijă.
4. Mâna nu trebuie mișcată, când se realizează pregătirea pentru poziția următoare. Individul se poate ajuta plasând arătătorul celeilalte mâini pe încheietura mâinii cu care se gesticulează
5. Fiecare literă trebuie executată în același loc. Mâna nu trebuie deplasată spre dreapta pentru fiecare literă. Atunci când se dactilează un cuvânt ce conține o literă dublă cum ar fi de exemplu “înnoptat”, sau “alee”, a doua literă se face puțin mai la dreapta.

Este important modul cum este realizat un gest. Se consideră că, execuția bună a unui gest implică patru elemente. În raport de modul de executare a celor patru componente ale sale, semnificația lui se schimbă radical, chiar dacă numai unul din elemente este executat inexact. Aceste elemente sunt⁶:

1.”Mișcarea mâini în spațiu. Fiecare gest are o mișcare specifică, proprie, iar schimbarea acestei mișcări poate duce la modificarea semnificației gestului. În aproape toate gesturile există un anumit fel de mișcare. Fac excepție gesturile care arată numeralele ordinale și majoritatea dactilemelor. În raport de modul cum se produce mișcarea pentru realizarea

⁶ Barbu, F (2009). *Limbajul mimico – gestual. Note de curs*. Universitatea din Pitești, pag 77 și urm.

unui gest (pe orizontală, pe verticală, circular, oblic, în zig-zag, etc), se poate analiza direcția și maniera mișcării.

Mișcarea unui gest poate fi îndreptată:

- ✓ către gesticulator sau dinspre el (nivel de adâncime);
- ✓ în sus sau în jos (nivel vertical);
- ✓ spre stânga sau spre dreapta (nivel orizontal);
- ✓ într-o singură direcție sau înainte-înapoi.

Mișcarea unui gest poate să înceapă de pe corpul gesticulatorului,

- ✓ de la antebraț;
- ✓ de la cot, când mișcarea poate fi: directă (de exemplu destul, suficient), mișcare de curbare ușoară (de exemplu a spune), mișcare circulară (voi, noi), mișcare de răsucire, când mâna se mișcă astfel încât direcția palmei se poate schimba.
- ✓ de la încheietură, când mișcarea este formată prin îndoirea încheieturii fie în jos (de exemplu un milion), fie în sus (mișcare de atragere a atenției unei persoane);

De asemenea, mișcarea poate fi:

- ✓ de deschidere a mâinii (de exemplu lumină);
- ✓ de închidere a mâinii (de exemplu a strânge, întuneric);
- ✓ de „fluturare” a degetelor (de exemplu câți, câte);
- ✓ de îndoire a degetelor (de exemplu a chema);
- ✓ o mișcare de apropiere a degetului mare de cel index (de exemplu subțire).

2. Configurația degetelor. Constituie forma pe care o ia palma sau degetele în configurarea unui gest. Există o formă de bază pentru fiecare gest, care poate rămâne aceeași sau se poate schimba, după cum este executat gestul. Unele forme ale mâinii se folosesc mai des, altele mai rar.

Cele mai importante forme ale mâinii sunt: palma întinsă, cu degetele lipite; palma cu degetele răsfirate; palma în formă de gheară; palma strânsă în pumn; palma închisă; palma în unghi drept; palma în formă de „o;” palma cu degetul mare atingând indexul; palma în formă de cupă etc..

Mâna în formă de „gheară” arată tensiunea, nervozitatea. Dacă gestul se face cu mișcări circulare lângă frunte „frământare”, dacă se face cu ambele mâini în formă de gheară în fața pieptului „anxietate”, în fața „supărare”, „capricios”, „morocănos”.

Mâna în formă de pumn este folosită pentru a indica posesia proprie sau a altora, în funcție de direcția palmei. Indicarea posesiei poate fi indicată după ce se dactilează numele persoanei.

Dacă se folosește fluturarea degetelor, înțelegem că acest gest se referă la un număr, sau la o întrebare legată de număr (de exemplu „mulți”, „cât de mulți”, „când”, „care este prețul?”, în combinație cu frecarea degetelor index și mare, „a calcula”).

3. Așezarea mâinii în spațiu sau locul de articulare în relație cu capul sau pieptul persoanei care face gesturi. Se cunosc aproximativ 25 de locuri de articulare diferite pe care le folosește un gesticulator de limbă engleză. Locul de articulare reprezintă locul unde se face gestul. Pot fi distinse următoarele locuri de articulare:

1. în spațiul neutru, de exemplu, un loc în fața gesticulatorului (de exemplu o casă, un lift, o cameră). Părțile gesturilor produse în spațiul neutru sunt acelea care se pot face astfel încât pot fi plasate în acel spațiu, în același loc și în aceleași relații unele față de altele ca și cum gesticulatorul poate să arate mai târziu unde au fost plasate. Acest fenomen a fost numit localizare sau descriere deoarece gesticulatorul parcă descrie realitatea cât mai exact posibil, urmărind un anumit spațiu sau loc.

O altă caracteristică a gesturilor este aceea că plasarea lor în spațiul neutru cere ca suport o indicare sau un gest productiv (polisintetic sau un specificator de formă sau mărime). Direcția privirii gesticulatorului urmărește plasarea referențelor în spațiul de gesticulare. Referențul poate fi concret sau abstract. Un loc poate să reprezinte unul sau mai mulți referenți în același timp. Când referențul a fost plasat odată în spațiul de gesticulare, ne putem referi oricând la el pur și simplu numai prin indicare. (De exemplu, când vorbim despre mobilarea camerei sau a biroului, piesele de mobilier sunt plasate în spațiul neutru din fața gesticulatorului, după cum se află ele în relație unele cu altele, cu ajutorul gestului de indicare. În același timp, gesticulatorul își îndreaptă direcția privirii spre referenții plasați).

2. pe fața gesticulatorului, în diferite părți, cum ar fi: vârful capului (de exemplu pălărie); fruntea-tâmpla (de exemplu a cunoaște); ochii (de exemplu galben, curios); nasul (de exemplu mincinos, miros); obrazul-urechea (de exemplu cercel, frumos); gura (de exemplu roșu); bărbia (de exemplu draguț); gâtul (de exemplu colier, sete, poftă); fața (de exemplu femeie, a vedea, a observa).

3. pe corpul gesticulatorului pot fi distinse diferite zone cum ar fi: umerii (de exemplu șef); pieptul (de exemplu foame, stomac, TBC, vreme); talia (de exemplu liturghie); piciorul (de exemplu câine).

4.- pe mâna pasivă, numai în cazul gesturilor care se fac cu ambele mâini, se pot distinge următoarele zone proprii cum ar fi: palma, dosul

mâinii (de exemplu a sprijini); antebrațul, cotul (de exemplu chelner); brațul (de exemplu elev de serviciu, spital).

În unele gesturi locul de articulație nu se schimbă pe toată durata lui (de exemplu a iubi), dar în altele el este diferit, fie la începutul fie la sfârșitul acestuia (de exemplu a se depărta, a se machia).

4.Orientarea palmei față de corp (sus-jos, stânga-dreapta). Direcția în care se mișcă palma și degetele în relație cu corpul gesticulatorului prezintă o importanță deosebită. În limbajul gestual există un număr limitat de poziții legate de orientarea mâinii. Mai mult, actualele posibilități de îndoire a articulațiilor limitează numărul posibil de orientări astfel că direcțiile posibile de orientare a palmei și degetelor sunt: în sus sau în jos; spre sau dinspre gesticulator; spre stânga sau spre dreapta gesticulatorului.

În grupul de gesturi care se produc în spațiul neutru cu o singură mână există numeroase perechi minimale, adică acele perechi de gesturi unde numai o singură modificare a orientării palmei sau degetelor poate schimba complet semnificația gestului. De exemplu, „floare” se produce prin deschiderea degetelor cu palma orientată în sus iar „lampă” se execută tot cu deschiderea degetelor dar palma este orientată în jos. De asemenea, situația este similară și în cazul gesturilor executate cu ambele mâini”⁶

Prezentăm în cele ce urmează serie de caracteristici privind modul de realizare a gesturilor.⁷

a) **”Punctuația**. Când se pune o întrebare sau se folosește semnul întrebării la sfârșitul unei propoziții se mimează o expresie facială întrebătoare și se păstrează mai mult timp ultimul semn efectuat (Care poate fi semnul exclamării, al întrebării, cele două puncte, virgule, punctual etc.). Punctuația poate fi folosită mai ales pentru exactitate sau pentru accentuare, când este necesar sau de dorit, dar ea este cel mai adeseori omisă în favoarea expresiei faciale sau a duratei gesturilor.

b) **Folosirea pronomelor personale și posesive**. În cazul **pronomelui personal** se folosește degetul index care se îndreaptă spre sine la persoana I singular și spre persoane imaginare în cazul persoanelor II și III singular. Pentru reprezentarea persoanei I plural, se folosesc degetele index ale ambelor mâini, cu pumnii strânși și se face o mișcare semicirculară spre înăuntru pentru persoana I plural sau spre în afară pentru persoana a II-a plural. În cazul persoanei a III-a plural, degetele index se îndreaptă spre persoane imaginare dintr-o parte pentru „ei” și în cealaltă parte a spațiului pentru „ele”.

⁷ Barbu, F (2009). *Op.citate*, pag. 63 și urm.